

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

26. Status Indiæ infelix, cum in eam peruenit Xauerius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

Beatus Indiarum
infelix, cum
in eam perue-
nit Xaverius.

26. Cœpta ergo ex eo ab Europæis, Beati Apostoli prophetia præstati, excitari fides Christiana, pœnè apud Indos emortua, sed vix millesima ex parte, squalentibus cæteris in deserta sua, & sterili vastitate. Inde vique adedè intepescere virtus, & pietas, vt nihil aequè obesset Christianitati propagandæ, vt profligata Christianorum vita. Quidam illuc per capitalia, longaque discrimina nauigare, ad hoc solum vt benè nuntiati redirent in patriam; huius lucri fame ac rabie, vexare indigenas, nec secus exfugere, ac si ad prædas, non ad commercia venissent; hinc religionis apud illos implacabile odium quæ homines aleret tam crudeliter auaros; ad hæc Asiaticis frangi delitiis, & maxime Indicis, tam scædum in morem Christianorum mentes, vt vitam tantum non viuerent Ethnicorum. Quare his in casum prædicari Crux, castimonia, æquitas, desiderium æternorum, dum has paucorum admonitiones tam multorum exempla eliderent, & factis communibus suaderent licere, quod factu nefas à paucis dicebatur: ac ne hic nimium apertè dissimulare omnia videamur quæ tum orbe toto vulgarè Historicis; tum ipse qui fuerat spectator ad Ioannem Tertium Lusitanæ Regem piissimum anno 1542. scripsit, de statu misero Indiarum Christianitatis. Primum illic non pauci habere domi vxorum loco concubinas quàm multas pro facultatibus poterant; & pro Christiana honestate, quam debuissent Mauris inferere, poligamia Maurorum infami, Christianum decus incestare; seruas magno numero vel raptas, vel emptas, diurni operis peno obruere; quod ea reddere non possent, miserarum supplitio exigere; compellere miseræ ad locanda turpitudini publicæ corpora, vt representarent heris crudelibus iniuncti operis residuum pretium, quod diei totius ærumnosolabore, non valuissent exfoluere. Nundinari iudicia, & tribunalia; pœnas & licentiam scelerum, venalia habere. Hinc cædes riuulium in lupanaribus, negotiatorum in commerciis, competitorum in Officiis, hinc euertendorum, & opprimendorum debiliu liuor industrius, vexationes, rapinæ, & quicquid malorum, ex auaritia, effræni ambitu, & libidine sequi necesse est, vbi legibus nullis inhibentur, tantumque audent quantum nihil metuunt. Restabat vnum in ea colluue scelerum, pietatis cuiusdam vestigium, quantum & impiu; quod anni totius decursu ad sacra Mysteria non adibant, non tam quod iis indignos se crederent, quàm quod digni fieri recusarent: Fuit hæc Indiarum Ecclesiæ ad Ioannem tertium transmissa imago, paucis quam illuc Xaverius appelleret mensibus, & visus est auctor aduentum eius prælagire, cum Relationem illam suam precibus ad Deum, & Regem infimis absoluit, rogans, illuc virum aliquem sanctum mitti, qui religiosa imprimis vitæ suæ censura, dein verbi Dei ardeente præconio, illam corrigeret Europæorum illic agentium, ad omne facinus solutam audaciam, quod quarto post mense vidit idem scriptor a Xaverio præstari magna morum priuatim ac publicè commutatione. Ethnicos verò quod attinet, longum sit, ac scædum scribere quot sceleris superstitionum, quanta flagitiorum, immanium ambage tenerentur, vixque huma-

nus quam quadrupedes uiuerent. Erant inter illos ij minus scelerati, qui tamen si & lege, & Deo carerent, at saltem à dæmone propudiosissima specie adorando abstinebant sese; nec illi aut sui aut alienis carnibus litabant, aut insana venarum sectione, & diuisione proprii corporis coram eius idolo membratim edita. Nouos alij quotidie colebant Deos: porcus primum aut canis, aut uiuens quodlibet manè prodeuntibus occurrisset, Deus illis fiebat: Iam in tanta cæli mollitie, corporum nuditate, & petulantia sensuum, nec frontem nec modum tenebat impudicitia: multis vxores & maritis communes, & vxoribus maritii; præter illum, quo dici detestabilius nihil potest solemnem litum, sponsas priusquam domum ducerentur, initiandi sacerdotum stupro, & extant hodieque tenpla, sacratum vice tabularum, expressis ad viuum circum formis vestitis Reginarum, quæ illuc venerant vt se Bracmanum cuiusdam manciparent, factique memoria, picturæ probro, posteritati scilicet, & templis sacrabatur. Iam uetus illud Pythagoræ de metempsychosi somnium, Bracmanum doctrinis traditum, apud vnâ Sectarum sic inualuerat, vt nihilo peccare leuius censerent qui pulicem, quam qui hominem occidisset; quamuis è contrario interfici hominem, præsertim à nobili plebeium, perinde habebatur, vt alibi necari pulicem. Nec religioni ducebatur, nummo uilius capitatum, filios in mancipia vendere, scelestaque hac mente peculiarem operam procreandis iis dare, vt quæstum ex iis aliquem uelut gregem mercimoniis facerent. Veneficiis præterea mutuis, inuisos de medio tollere, penè illis pro ludo erat; vorare hostium carnes crudas; vxores ad rogam maritorum, vrendas adigere; cum defunctis heris, uiuentes seruos sepulcris condere; familiaritates inire cum Dæmone; incantamenta quasi artes tractare; voluntario se præcipitio ex alta rupe, idolo cuiusdam, aut amicæ infami deuouere, tritum, & vsu communi vulgatum. Sed hac tanta, & tam multiplici feritate, ac sacrilegio, Christi fidem ab Indis arcebat longius, Saracenorum imperium opibus, & numero potens quibus oras illas latè occupabant, portibus, arcibus, aduectisque ex Arabia machinis egregiè munitas; & iuuabat quod in continente, multi Reges, patriis ritibus idolorum, Alcorum illorum adiunxerant. Ad hæc ab iisdem Saracenis, in freto Arabico Lusitani, bello Ormuzium tulerant; Dium, & Bazainum in regno Cambaiæ; in Malabarico Calecutium; Meliaporem in Choromandello; in aurea veteri Chersoneso Malacam; amisso his damnis maris imperio, negoriorum lucris, comæatu Mecam, patriam Mahometis, & Methymnam Talnabi, eiusdem sepulcrum; furebant scilicet, & harum dolore cladum capitalibus ipsorum in religionem Christianam odiis accedente, incredibile est quantis modis, illius progressibus obstarent, vt qui sibi detrahi cernebant, quicquid Christianis adderetur. Huic colluioni sæx infima deerat, nisi vnâ Iudæos habuisset, ac fortè phures, quam alibi vsquam, vt Rex etiam Cocini, Hebræorum Rex cognominaretur, quod in eius regno, Ethnicos Iudæi numero uincerent. In hanc syluam frementium belluarum

vt de Apostolo Romam ineunte loquitur S. Leo. Maij 6. anno 1541. Xauerius primum ingreditur, tantumque valuit, eius quo agebatur inuicta vis spiritus, vt cum factu grande summéque arduum videretur vel eius solam Metropolim Goam Christianæ reddere pietati, alios tamen tot populos falforum cultores Deorum ad Christum perduceret, ac si Christianitatem nactus illic foret non modo sinceram, & integram, sed laborum suorum, à quibus tantopere abhorrebat adiurricem. Nec id sola egere miracula, quibus illi Deus velut Apostolo eam barbarorum conciliauerat venerationem, vt naturæ Deum nominarent; sed labor humano maior, suo tantum vnus desiderio minor; sed inexpletæ caritatis; sed ipsis miraculis exempla vitæ mirabiliora, difficultates ei ardor ineluctabiles complanarunt, earumque fecere victorem, assertoremque animarum innumerabilium ex probrosa, & sæua tyrannide scelerum, auitarumque superstitionum in suauissimam Christi libertatem.

26
Goa à Xauerio gesta.

26. Goa igitur ingressus, diuertit in nosocomium, nec solum nomine paupertatis, verum etiam seruitutis, vt qui sua ægrotis obsequia subleuandis eorum animis, & corporibus dicaret. Exin operi manum priusquam adijceret in ministerio animarum, Episcopum adit, aduoluitque ad illius pedes, Pontificium illi diploma exhibet, exponit Pontificis, Regisque consilium in sui ad eas Prouincias destinatione, professus velle se ex illius nutu omninò pendere; nec Apostolici Nuntij potestate nisi pro eius arbitrio, & sententia vsurum, quem morem vir sanctus apud omnes Ecclesiæ Præsules, perpetuum tenuit, tum quod eò priuatae humilitatis suæ amore ferebatur, tum quòd mirum quantum promouendis diuini honoris rationibus intelligeret conferre illam non modo Antistitum sed inferiorum quoque obseruantiam sacerdotum, nedum vt iis obesset, easve retardaret. Nam vt crebrò suos monebat Ignatius dimissioni modestæ, ac placidæ non agrè conceditur, quod potestati, & auctoritati plerumque denegatur; pronam enim ad fauendum sibi modestia efficit præiudicium beneuolentiam; auctoritas, maxime si suas tantisper excedat lineas, potestatis diuersæ & æmulæ iura inter se committit, quo nihil est vel ad animarum salutem nocentius, vel ad offensionem populorum perniciosius. Sedebat tunc Goa Episcopus Ioannes Albucherchus è Sancti Francisci Ordine, cui pro sua insigni virtute facillimè cum Xauerio in Dei gloriam conuenit, atque in nexum amicitia constantis, quam par alterius in alteram affectus, & veneratio semper auxit. Is humo Xauerium attollens, inspecto Pontificis restitutoque diplomate, fore sibi gratissimum edixit, tota vteretur fungereturque potestate, quam illi tribuerat Pontifex, sua quin etiam, quicquid in manu ac potestate esset, prolixè derulit. Ergo his perfunctus officiis, suum Xauerius mox opus aggreditur, cuius in excolendo seipso, & proximo, quotidianus hic ordo fuit. Tres, aut, si quando vrgeret necessitas, quatuor, nocturnæ quieti horas dabat; sed eas, ægrorum quibus ministrabat curatione sa-

pius